

**Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Фаховий коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної
академії ім. Тараса Шевченка**

*Циклова комісія трудового навчання та технологій
і образотворчого мистецтва*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчально-виховної роботи
Лариса РАЦ
“ 30 ” *листопада* 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Пластична анатомія

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**

Галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**

Спеціальність **014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)**

Освітньо-професійна програма **Середня освіта (Образотворче мистецтво)**

Гуменюк Б.О. Пластична анатомія: робоча програма для здобувачів фахової передвищої освіти галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво). Кременець, 2021. 10 с.

Розробник:

Гуменюк Богдана Олександрівна – викладач циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва Фахового коледжу Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва (протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.).

Голова циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва

Віталій ПИСАРЕНОК

1. Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Пластична анатомія» складена для навчання здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» відповідно до освітньо-професійної програми Середня освіта (Образотворче мистецтво) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво).

У курсі навчальної дисципліни «Пластична анатомія» вивчаються важливі для формування та становлення фахівця теми: а) вивчення анатомічної будови (скелет, м'язова система) тіла людини, птахів та тварин; б) ознайомлення з особливостями та відмінностями у будові тіла людини в залежності від її віку, статі, расової приналежності; в) формування у здобувачів фахової передвищої освіти професійних компетентностей із пластичної анатомії.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 1,5	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Змістових модулів – 4	Спеціальність 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)	Рік підготовки: 2-й
Загальна кількість годин – 45		Семестр 3-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 0,5	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	20 год.
		Практичні
		12 год.
		Самостійна робота
		13 год.
		Вид контролю: залік – 2-й семестр

Примітка.

Співвідношення кількості годин занять на базі практики до самостійної роботи студента становить: 71% до 29%.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у здобувачів фахової передвищої освіти системи знань, умінь і навичок у вивченні пластики, пропорцій тіла людини; вивчення пластики, форми, пропорцій звірів, птахів та інших живих організмів шляхом спостереження, аналізу та графічного зображення; формування просторового мислення у здобувачів, сприйняття естетики об'ємів, їх взаємозв'язок та функціонування; засвоєння теоретичних і практичних умінь.

Завдання:

- ознайомити здобувачів із пластичною анатомією як навчальною дисципліною, її значенням, методиками анатомічного дослідження. історичними відомостями із досліджень анатомії тіла людини, птахів та тварин в образотворчих цілях;
- ознайомити із будовою скелету людини, птахів та тварин, їх м'язовою системою, особливостями формоутворення;
- формувати систему знань, умінь і навичок для виконання практичних завдань, застосовуючи різні техніки ліплення;
- вивчення пластики, пропорцій постаті людини; вивчення пластики, форми, пропорцій звірів, птахів та інших живих організмів шляхом спостереження, виконання малюнку.

Курс «Пластична анатомія» спрямований на формування у здобувачів фахової передвищої освіти таких професійних **компетентностей**:

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК2 Здатність до використання предметних знань в освітньому процесі.

СК3 Здатність до інтеграції предметних знань з різних освітніх галузей.

СК16 Здатність розуміти основи образотворчої грамоти, аналізувати історичні етапи розвитку образотворчого мистецтва, художні твори; використовувати спеціальну термінологію; усвідомлювати значення образотворчого мистецтва у вихованні учнівської молоді.

СК17 Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності.

Програмні результати навчання

РН3 Аналізувати можливості професійного розвитку з урахуванням умов педагогічної діяльності та індивідуальних запитів і потреб.

РН16 Володіти теоретико-методичними знаннями у галузі образотворчого мистецтва, принципами та закономірностями організації навчання образотворчому мистецтву в закладах загальної середньої освіти.

РН17 Уміти застосовувати у професійній та творчій діяльності художні техніки і матеріали образотворчого мистецтва та володіти основами художньої майстерності.

РН19 Виявляти здатність до створення власних художніх задумів, розробляти ескізи, проекти, виконувати та презентувати творчі роботи.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Пластична анатомія як наука.

Тема 1. Предмет і завдання анатомії. Методика анатомічного дослідження. Пластична анатомія і художник.

Тема 2. Пропорції тіла людини в залежності від віку і статі. Типи конституції тіла людини.

Змістовий модуль II. Будова та пропорції голови людини

Тема 3. Пластична анатомія як наука. Будова черепа людини.

Значення пластичної анатомії у вивченні фігури людини і застосування цих знань у практичній роботі. Форма кісток, характер з'єднань кісток. Зміна пропорцій і форми черепа залежно від віку та статі людини.

Тема 4. Пластика голови та шиї людини.

Мімічні та жувальні м'язи. М'язи шиї. Зміна пластики обличчя людини залежно від дії мімічних м'язів.

Змістовий модуль III. Анатомічна будова тіла людини

Тема 5. Будова скелета людини.

Пропорції людського тіла. Форма кісток та суглобів та їх з'єднання. Місце кісток у спокої. Зміни у розташуванні кісток при русі фігури.

Тема 6. М'язова система. Пластика людського тіла у спокої та в русі.

М'язи постаті людини: м'язи грудей, спини та тазу, живота, верхніх та нижніх кінцівок. Пластика людського тіла у стані спокою та в русі. Центр ваги, знаходження опорних точок (центральної та парної) за якими визначають розміщення фігури в просторі.

Змістовий модуль IV. Анатомічна будова тварин

Тема 7. Будова скелета звірів та птахів.

Подібність та відмінність в скелеті птахів, звірів, людини і вплив форми скелета на пластику.

Тема 8. М'язова система звірів та птахів.

М'язова система звірів, птахів. Вплив м'язів на пластику при русі та у стані спокою.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Л.	П(С)	Лаб.	Інд.	С.р.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
2 курс 1 семестр						
Змістовий модуль 1. Пластична анатомія як наука						
Тема 1. Предмет і завдання анатомії. Методика анатомічного дослідження. Пластична анатомія і художник.	4	2	1			1
Тема 2. Пропорції тіла людини в залежності від віку і статі. Типи конституції тіла людини.	6	2	2			2
Змістовий модуль 2. Будова та пропорції голови людини						
Тема 3. Будова черепа людини	5	2	1			2
Тема 4. Пластика голови та шиї людини	4	2	1			1
Змістовий модуль 3. Анатомічна будова тіла людини						
Тема 5. Будова скелета людини.	8	4	2			2
Тема 6. М'язова система. Пластика людського тіла у стані спокою та в русі.	8	4	2			2
Змістовий модуль 4. Анатомічна будова тварин						
Тема 7. Будова скелета звірів та птахів	4	2	1			1
Тема 8. М'язова система звірів та птахів	4	2	1			1
Разом за семестр	45	20	12			13
Усього годин	45	20	12			13

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання анатомії. Методика анатомічного дослідження. Пластична анатомія і художник.	1
2	Пропорції фігури людини. Аналіз характерних особливостей відповідно до віку і статі. Визначення центру ваги і рівноваги тіла в різних положеннях, в русі.	2
3	Будова черепа людини. Особливості зображення кісток черепа в різних положеннях: в фас, профіль, три четверті, анфас, зверху, знизу.	1

4	Пластика голови та шиї людини. Аналіз будови, форми та скорочень м'язів та м'язів шиї, їх взаємовплив при формоутворенні.	1
5	Скелет людини, його будова. Типи з'єднання кісток і форми суглобів. Скелет окремих частин тіла: будова кісток хребта, грудної клітки, тазу, кістки верхніх та нижніх кінцівок.	2
6	М'язова система. Пластика тіла людини у стані спокою та в русі. М'язи грудей, живота, спини і тазу, верхніх та нижніх кінцівок. М'язова система тіла людини в русі, повороті, ракурсі.	2
7	Будова скелета звірів та птахів.	1
8	М'язова система звірів та птахів.	1
Всього годин		12

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Схематичний малюнок голови людини з визначенням певного психологічного стану внаслідок дії м'язів	2
2	Схематичний малюнок постатей людей.	4
3	Малюнок скелета людини в ракурсі	4
4	Замальовки тварин	3
	Разом	13

8. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: Вступний і поточний інструктаж; усне пояснення; схематичні малюнки на дошці і на полях роботи студента; ілюстрування; демонстрування; самостійне спостереження; практична робота; творчі завдання.

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні, опора на життєвий і професійний досвід здобувачів, створення відчуття успіху у навчанні.

9. Методи контролю

Поточний контроль: поточні перегляди практичних завдань.

Підсумкове семестрове та річне оцінювання; підсумковий перегляд рисунків за семестр і за рік; зплік.

10. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Пластична анатомія»

Оцінку «5», «відмінно» – ставиться здобувачу фахової передвищої освіти, який має міцні, ґрунтовні знання з курсу «Пластична анатомія»; здатний систематизувати і узагальнювати набуті знання, демонструє знання спеціальної термінології і свідомо її використовує у практичній реалізації анатомічних закономірностей будови костей та м'язів для усвідомленої і правильної конструктивної побудови фігури людини і її частин на площині. Здобувач на високому рівні виконав завдання навчального модуля. Вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, узагальнює і систематизує знання з пластичної анатомії.

Оцінку «4», «добре» – ставиться здобувачу фахової передвищої освіти, який має добрі знання з пластичної анатомії у межах програми; здатний систематизувати і узагальнювати набуті знання, однак допускає деякі неточності у формулюваннях і термінології, вказані неточності може виправляти самостійно; знає програмний матеріал повністю. Здобувач виконав практичні завдання з незначними помилками. Володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці, але відповіді на питання неповні володіє навчальним матеріалом поверхово, відтворює певну частину навчального матеріалу.

Оцінку «3», «задовільно» – ставиться здобувачу фахової передвищої освіти, який має достатні знання пластичної анатомії, знає програмовий матеріал, але допускає неточності у формулюваннях і у використанні термінології, однак має стандартне мислення, не володіє основною термінологією, не вміє самостійно мислити, пояснює матеріал на побутовому рівні. Здобувач допустив значні помилки у виконанні завдання. Має фрагментарні знання (менше половини), під час відповіді допускаються суттєві помилки.

Оцінку «2», «незадовільно» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення навчальної дисципліни. Демонструє елементарні знання теоретичного матеріалу. Не здобув практичних умінь і навичок, необхідних для мистецької освітньої діяльності в закладах загальної середньої освіти. Не вміє логічно мислити і висловлювати свою думку.

11. Методичне забезпечення

Підручники; навчально-методичні посібники; конспекти лабораторних занять, навчально-методичне забезпечення дисципліни; нормативні документи; ілюстративні матеріали (зразки робіт студентів, репродукції, ксерокопії, таблиці тощо).

12. Рекомендована література

Базова

1. Анатомія людини : підручник : у 3 т. Т.1. / А. С. Головацький та ін. Вид. 3. Вінниця : Нова Книга, 2013. 368 с.
2. Андрейканіч А.І. Курс пластичної анатомії людини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Букрек, 2010. 128 с.
3. Гілязова Н. М. Рисунок. Живопис: навчальний посібник. Гілязова Н. М. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2020. 112 с.
4. Дворник Ю. В. Жива вода рисунка. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. 176 с.
5. Кириченко М. А., Кириченко І. М. Основи образотворчої грамоти: навч. посібник для студентів ВНЗ 2-ге вид. перероб. і доп. Київ : Вища школа, 2002. 190 с.
6. Клименюк Т.М. Креслення. Рисунок. Львів: Львівська політехніка/Т.М. Клименюк, 2020. 244 с.
7. Красноголовець О. С. Основи скульптури. Київ : Знання, 2008. 171 с.
8. Коляденко Г.І. Анатомія людини : Київ : Либідь. 2009. 384 с.
9. Крвавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О. Українське мистецтво. У 3-х ч. : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Ч. 3. Львів : Світ, 2005. 268 с.
10. Рисунок. Вивчення і зображення голови людини. навч. посіб. для студентів спеціальності «Дизайн» денної та заочної форми навчання. Луцьк: ЛНТУ, 2010. 92 с.
11. Романенкова Ю. В. Історія пластичних мистецтв : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Київ : Книжкове вид-во НАУ, 2008. 375 с.
12. Сидор М. Б. Скульптура та пластична анатомія. Дрогобич : НВЦ Каменярь, 2002. 60 с.
13. Сидоренко П.І., Бондаренко Г.О., Куц С.О. Анатомія та фізіологія людини: підручник. Київ: Кондор, 2015.
14. Сухенко В.О. Рисунок : навчальний посібник / В.О. Сухенко. Київ : НАОМА «BONA MENTE», 2004. 184 с. 3. Сухенко В.О. Академічний рисунок : навчальний посібник / В.О. Сухенко. Київ : «АМАДЕЙ», 2016. 232 с.
15. Туманов, І.М. Рисунок, живопис, скульптура : теоретико-методологічні основи комплексного навчання: навч. посіб. Львів: Аверс, 2010. 496 с.: іл.

Допоміжна

1. Грей Г. Grays Anatomy. Arcturus. 2017. 374 с.
2. Ковальов О. Є. Образотворче мистецтво, 1-7 класи : навч. посіб. / О. Є. Ковальов. Суми : Універсальна книга, 2019. 318 с.
3. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей : навч. посіб. для студентів ВНЗ. К. : Кондор, 2006. 200 с.

4. Котляр В. П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей : навч. посіб. для студентів ВНЗ. К. : Кондор, 2009. 200 с.
5. Кривавич Д. П., Овсійчук В. А., Черепанова С. О., Українське мистецтво : у 3 ч. Львів : Світ. Ч. 1. 2003. 256 с. ; Ч. 2. 2004. 267 с. ; Ч. 3. 2005. 286 с.
6. Кримськотатарські художники. Кінець XIX – початок ХХІ століття. Живопис, графіка, скульптура / автор-укладач І.Заатов. Сімферополь : Кримнавчпеддержвидав, 2008. 207 с.
7. Образотворче мистецтво 1-7 класи : навч.-метод. посібник для вчителів / Г. А. Полякова, Л. І. Божко, О. О. Лейбіна та ін. Харків : Скорпион, 2001. 160 с.
8. Прокопович Т.А. Рисунок, як основа в живописі та скульптурі. Актуальні проблеми розвитку українського мистецтва: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти: матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф.. Луцьк, 29 трав., 2020. Вип.1. С. 86–89.
9. Робертс Е. Human Anatomy. The Definitive Visual Guide. Dorling Kindersley. 2014. 256 с.
10. Рубля Т. Є., Федун С. І. . Образотворче мистецтво : підручник для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. Київ – Ірпінь : Перун, 2006. 142 с.